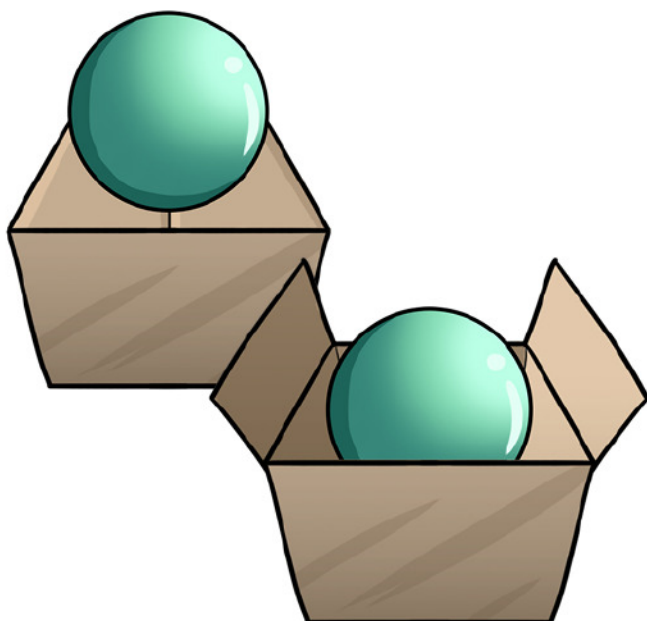

Ordklasser

Dansk

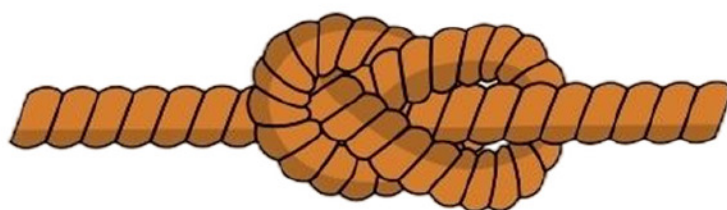
Forholdsord

Stedord

Bindeord

Navn: _____

Klasse: _____

Indholdsfortegnelse

Forholdsord _____	2 - 3
Skriv en tekst med forholdsord _____	4
Stedord _____	5 - 6
Personlige stedord _____	7
Stedord – jeg eller mig? _____	8
Stedord – sin eller hans/hendes? _____	9
Stedord – i eller I? _____	10
Bindeord _____	11
Sæt bindeord ind i teksten _____	12
Bestem ordklassen _____	13 - 14

Forholdsord

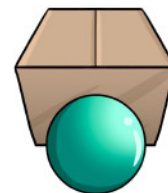
Forholdsord (også kaldet præpositioner) kan fx fortælle noget om, hvor ting er i forhold til hinanden, fx **i**, **mellem**, **bagved**, **foran**.

Mange faste udtryk og vendinger har forholdsord i sig, fx:

gå **til** fodbold

tænke **på** noget

være **under** et stort pres

Du kan altid slå et ord op i ordbogen, hvis du vil finde ud af, om det er et forholdsord.

Sæt streg under forholdsordene. Der er ét forholdsord i hver sætning.

1. Jeg er lige bag dig.	7. Vi spiser ofte hos Louise.
2. Vi har matematik efter frokostpausen.	8. Bolden fløj hurtigt over huset.
3. Katten gemmer sig under sofaen.	9. Han gik lige forbi os.
4. Hun kører også gennem Tyskland.	10. De gemmer sig under sengen.
5. Fuglen fløj forbi mit øre.	11. Hvad har du i posen?
6. Det skal jeg lige tænke over først.	12. Jeg skal til tandlæge senere.

Sæt ring om alle forholdsordene. Der er 5 i alt.

hvem	omkring	modig	hjem	langt	
klokken	gamle	omsider	hos	foran	oppe
udenpå	trappe	via	provins		
sidste	ryggen	kvart			

Sæt streg under alle forholdsordene i hver sætning.

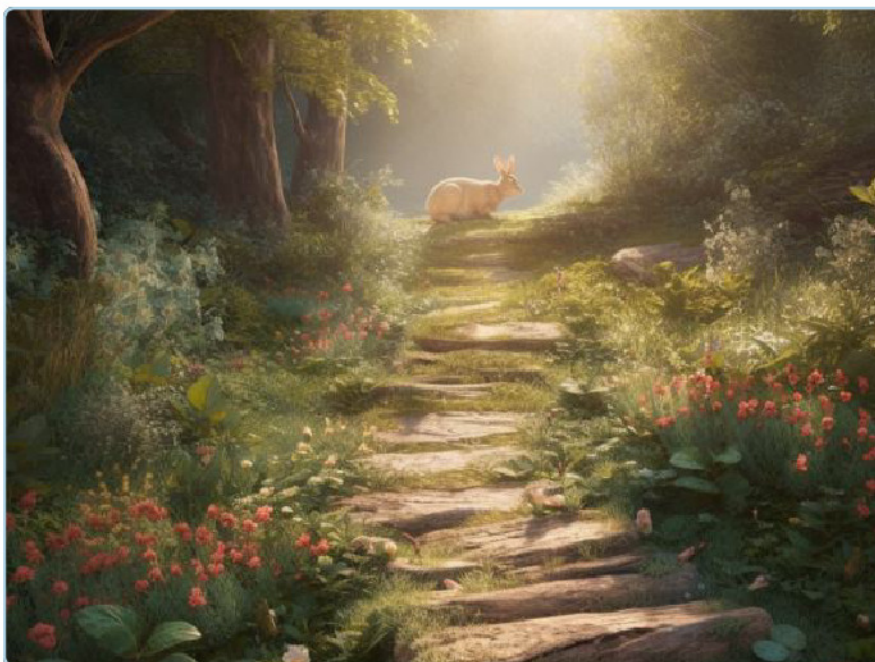
1. De gik hen mod skolen sammen.
2. Det regnede, både da jeg skulle til og fra badminton.
3. Han prøvede at tegne indenfor stregerne, så godt han kunne.
4. Du kan ringe til os mellem kl. 9 og 16.
5. Der hænger mange billeder på væggen.
6. Vi gik først over hovedvejen og så ned langs åen.
7. Der er både kommet maling på væggen og under bordet.
8. Postbuddet smed et brev i postkassen.
9. Der sidder en høj mand på stolen foran mig.
10. Det er et tydeligt tema gennem hele bogen.
11. Jakken ligger ovenpå skabet.
12. Hun var syg, så hun tog ikke på arbejde alligevel.

Skriv 10 forskellige forholdsord på linjerne herunder.
I næste opgave skal du bruge dem til at skrive en tekst.

- Skriv en tekst, hvor du beskriver en eventyrlig skov.
- Brug så mange af forholdsordene fra side 3, som du kan.
- Du må gerne lade dig inspirere af nedenstående billede.

Stedord

Stedord (også kaldet pronomener) står i stedet for noget andet:

- **Hun** kan stå i stedet for *Hanne* i sætningen *Hanne er glad*.
- **os** kan stå i stedet for *eleverne* i sætningen *Allan underviser eleverne*.
- **den** kan stå i stedet for *kagen* i sætningen *Mia spiser kagen*.

Stedord ændrer betydning, alt efter hvad de står i stedet for:

- Hundene er søde. Pigen vil gerne klappe **dem**.
- Blomsterne er flotte. Børnene plukker **dem**.

I den første sætning står **dem** i stedet for *hundene*, og i den anden sætning står **dem** i stedet for *blomsterne*. Det samme stedord betyder altså noget forskelligt alt efter sammenhængen.

Nogle stedord fortæller noget om, hvem der ejer noget:

- Hvor er **min** jakke?
- Det er **dine** sko.

Sæt streg under stedordene. Der er ét stedord i hver sætning.

1. Kan du drikke en tår saft?	6. Hendes oldemor er ret gammel.
2. Han har fået en sten i skoen.	7. Forhåbentlig når jeg bussen.
3. Henriette har købt blomster til mig.	8. Lea elsker at skrive med sine venner.
4. Har vi ikke mere mælk?	9. I må gerne komme foran i køen.
5. Kagen er væk, fordi hunden har spist den.	10. Hunden tygger på sit kødben.

Sæt ring om alle stedordene. Der er 6 i alt.

hvert	udsyn	hvornår	klart	jer
hundse	vinden	sine	mindre	mit
kørt	under	sammen	solid	
	deres	hende	svar	

Skriv det stedord, der mangler, på linjen. Stedordet skal stå i stedet for det, der er markeret med fed i den foregående sætning.

1. **Simone** går forrest, fordi hun kender vejen.
2. Jeg har fået **en ny jakke**. _____ er rød.
3. Vi spiser tit sammen med **Morten og Tilde**, for _____ bor lige ved siden af os.
4. Det er Klaras **bøger**. Jeg har lånt _____ af hende.
5. **Min lillesøster** har lige givet mig en stor krammer. Jeg tror, _____ har savnet mig.
6. Jeg elsker at besøge **min morfar**, fordi _____ er så rar.
7. Opgaven er til i morgen, men jeg laver _____ først senere.
8. Lars skal besøge **Freja** i aften, og han glæder sig til at se _____.
9. Jeg kan ikke finde **mine nøgler**, hvor er _____ mon blevet af?
10. **Hunden** er pjusket. _____ er meget nuttet.

Personlige stedord

Nu skal du arbejde med de stedord, der hedder **personlige stedord** eller **personlige pronomener**. De står i stedet for et navn eller navneord, fx *I er hurtige.* *Gaven er til dig.*

jeg	mig
du	dig
han	ham
hun	hende
den	det
vi	os
I	jer
De	Dem
de	dem

Sæt streg under alle de personlige stedord/pronomener. Der er 14 i alt.

Måske har du hørt nogen sige: Mine pronomener er han/ham. Eller måske har du hørt nogen spørge: Hvad er dine pronomener? Når man fortæller andre om sine pronomener, fortæller man blot, hvordan man gerne vil omtales, ligesom når man siger sit navn. Når du spørger nogen, hvilke pronomener du skal bruge om dem, så viser du altså bare, at du er interesseret i at få personen til at føle sig tilpas. Alle personer bruger personlige pronomener til at omtale sig selv og andre. Faktisk kan vi slet ikke snakke uden pronomener. Når du skal sige noget, vil du ofte starte sætningen med 'jeg', og allerede der har du brugt et pronomen.

Skriv en tekst om to forskellige personer, og hvad disse personer betyder for dig. Det kan fx være en ven og din far.

Sæt nu streg under alle de personlige stedord i din tekst herover.

Stedord – jeg eller mig?

Nogle gange kan det være svært at høre, om det er korrekt at skrive **jeg** eller **mig**.

Når der er tale om **grundled** (kryds), så skal man bruge **jeg**.

Når der er tale om **alle andre led**, så skal man bruge **mig**.

Eksempler: Min ven og jeg går til fodbold.
 x o

Naboen hjælper min bror og mig.
 x o △

Huskeregul

Hvis man forkorter leddet, så det i stedet for at indeholde alle personerne kun indeholder jeg/mig, vil man nemmere kunne høre, hvad der er rigtigt:

*Min-ven-og **jeg/mig** går til fodbold.* → ***Jeg** går til fodbold.*

*Naboen hjælper min-bror-og **jeg/mig**.* → *Naboen hjælper **mig**.*

Skriv enten jeg eller mig på linjen.

1. Det er en sag mellem Thomas og _____.
2. Min familie og _____ vil gerne ønske jer en rigtig glædelig jul.
3. Jeg håber, at pakken er til _____.
4. Huset er helt perfekt til min mand og _____.
5. Andreas og _____ går til fodbold sammen.
6. De havde taget blomster med til Sine og _____.
7. Vil du med ud at handle med far og _____?
8. Det var en glædelig nyhed for _____.
9. Der var en trykket stemning mellem min bror og _____.
10. Jane og _____ tager bussen hjem.

Stedord – sin eller hans/hendes?

Sin, sit og sine bruges kun, hvis det ord, der følger efter, knytter sig til grundledet (krydset) i din sætning. I alle andre tilfælde skal du bruge hans eller hendes.

Eksempler: *Silas havde glemt **sin/hans** madpakke hjemme på køkkenbordet.*
 x o

Her knytter "madpakke" sig til Silas, som er grundled i sætningen. Derfor skal det hedde:

*Silas havde glemt **sin** madpakke hjemme på køkkenbordet.*

Hvis man skriver "hans madpakke", betyder det, at han har glemt en andens madpakke.

*Peter rakte **sin/hans** kæreste **sin/hendes** kjole.*
 x o

"Kæreste" knytter sig til Peter, som er grundledet i sætningen, så derfor skal det være "**sin** kæreste".

"Kjole" knytter sig derimod ikke til Peter, men til kæresten. Derfor skal det være "**hendes** kjole". Hvis der står "sin kjole", betyder det, at det er Peters kjole, han rakte til kæresten.

Korrekt lyder sætningen altså: *Peter rakte **sin** kæreste **hendes** kjole.*

Skriv enten sin, sine eller hendes på linjerne.

Julie var ude at shoppe med _____ veninde Christina, og de havde sat sig på en café og bestilt en latte hver. "Min pung er væk!" råbte Julie så højt, at Christina brændte sig på _____ kaffe. Julie tænkte, at hun måtte have tabt den ud af _____ taske i den sidste butik, de havde været i. Christina lovede at holde øje med _____ poser, og så løb Julie tilbage til butikken. Der havde de ikke set _____ pung, men de foreslog, at hun kiggede alle _____ lommer og poser grundigt igennem. Da Julie kom tilbage til caféen, havde Christina allerede fundet _____ pung i en af poserne, og begge åndede lettet op. Julie betalte for _____ latte, der nu var blevet kold, og så gik pigerne videre.

Stedord – i eller I?

Når 'i' bliver skrevet med stort, er det et personligt stedord, der bruges om flere personer. Når 'i' bliver skrevet med småt er det et forholdsord eller biord.

For at finde ud af, om 'i' er et stedord og skal skrives med stort, kan du prøve at indsætte 'alle sammen' efter et 'i'. Hvis sætningen giver mening, skal der stå 'I'.

Lad os tage et eksempel: *Kommer **i/I** til festen i/I næste uge?*
*Kommer **i/I alle sammen** til festen **i/I alle sammen** næste uge?*

Man kan godt sætte 'alle sammen' ind efter det første i/I, men ikke efter det sidste, så derfor er det rigtige svar:

*Kommer **I** til festen **i** næste uge?*

Skriv i eller I på linjerne.

I dag er Magnus og Lotte blevet konfirmeret ____ den lokale kirke. Deres mor har flere gange sagt: " ____ skal være fine ____ tøjet, når ____ skal konfirmeres". Så nu står de ____ forsamlingshuset ____ deres fineste tøj. Da gæsterne har sat sig til bords, rejser Lotte sig op og siger: "Tusind tak, fordi ____ er kommet ____ dag, og tak for alle gaverne. Vi er meget glade for, at ____ vil være med til at fejre os. Nu skal vi bare hygge os. Jeg håber, at alle har noget ____ glasset, og så kommer maden på bordet om lidt."

i

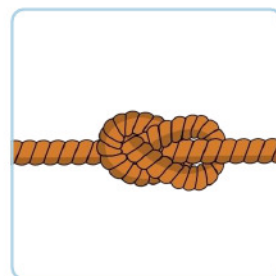
I

Bindeord

Bindeord (også kaldet konjunktioner) binder ord eller sætninger sammen. Her er nogle eksempler:

*Skal vi bruge en **eller** to indkøbsposer?
Det ser ud til, **at** der kommer regn i morgen.*

Her er nogle af de hyppigste bindeord: **og men at fordi indtil når selvom mens**

Du kan altid slå et ord op i ordbogen, hvis du vil finde ud af, om det er et bindeord.

Sæt streg under bindeordene. Der er ét bindeord i hver sætning.

1. Vi var forsinkede, men vi nåede det.	4. Vil du helst have pasta eller pizza?
2. Jeg bærer ud, og han vasker op.	5. Han hyggede sig, selvom han var træt.
3. Det var ikke min skyld, at det gik galt.	6. Vi fik kage, fordi det er min fødselsdag.

Sæt streg under alle bindeordene i hver sætning.

1. I haven var der fire æbletræer og to pæretræer samt en hindbærbusk.
2. Eftersom bilen var i indkørslen, måtte han være hjemme.
3. De sorte sko er fine nok, men jeg vil hellere have de blå eller de hvide.
4. Du må gerne låne min cykel, indtil jeg selv skal bruge den.
5. Når det bliver sol og sommer, skal vi til stranden.

Sæt ring om alle bindeordene. Der er 5 i alt.

såfremt	fryse	morgen	ormen	hans	idet
fraskilt	selvom	tomatplante	fornemmelse	udenfor	fik
krammer	puster	efterår	såsom	blid	samt

Sæt bindeord ind i teksten

Når man bruger bindeord i en tekst, bliver teksten mere flydende.

Se på sætningerne:

Manden spiser mange tarteletter. Han har arbejdet hele dagen. Han er sulten.

Og se så på de samme sætninger, hvor de er bundet sammen med bindeord:

*Manden spiser mange tarteletter, **fordi** han har arbejdet hele dagen **og** er sulten.*

Nu skal du sætte bindeord ind i teksten herunder, så den bliver mere sammenhængende.

Hvis der er behov for det, må du gerne omskrive sætningerne.

Jeg stod tidligt op. Jeg gik en tur i parken. Jeg så børnene lege med deres forældre på legepladsen. Jeg tænkte på dengang, jeg selv legede på legepladsen med mine søskende. Jeg gik hjem igen. Jeg var træt.

Jeg stod tidligt op

Bestem ordklassen

Nu skal du bruge det, du har lært, til at bestemme forskellige ords ordklasser.

Klip brikkerne ud. Del brikkerne op i ordklasser, og placer dem på de rigtige felter på side 14.

selvom

ovenpå

bag

os

hun

men

mod

den

under

eller

imens

ham

og

på

i

min

Placer brikkerne på feltet med den ordklasse, der passer til ordet.

Forholdsord

Stedord

Bindeord